

БЕЗБЕДНОСТ

ТЕОРИЈСКО СТРУЧНИ ЧАСОПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

UDK 343+351.74./75(05)
YU ISSN 0409-2953

БЕОГРАД
Година LVIII

2
2016

БЕЗБЕДНОСТ
Часопис Министарства унутрашњих послова
Републике Србије

УРЕДНИШТВО

Проф. др *Бобан Милојковић*, редовни професор Криминалистичко-полицијске академије,
Проф. др *Миливој Донсај*, ванредни професор Факултета спорта и физичког васпитања Уни-
верзитета у Београду,
Проф. др *Драгана Коларић*, ванредни професор Криминалистичко-полицијске академије,
Проф. др *Тијана Шурлан*, ванредни професор Криминалистичко-полицијске академије,
Проф. др *Бојан Милисављевић*, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Београду,
Доц. др *Миле Шикман*, начелник Управе за полицијско образовање, Министарства унутрашњих
послова Републике Српске,
Доц. др *Младен Милошевић*, доцент Факултета безбедности Универзитета у Београду,
Дијана Хркаловић, секретар Управе криминалистичке полиције, Министарства унутрашњих
послова Републике Србије,
Доц. др *Александар Ђорђевић*, помоћник команданта жандармерије, Министарства унутрашњих
послова Републике Србије,
Др *Божидар Оташевић*, начелник Одељења за развој људи и организације, Министарства
унутрашњих послова Републике Србије,
Доц. др *Синиша Достих*, шеф Одсека за истраживачки рад и издавачку делатност, Одељења за
стручно образовање и обуку, Министарства унутрашњих послова Републике Србије,
Др *Желько Нинчић*, начелник Одељења за посебне акције, интервентне јединице полиције,
одбрамбене припреме и састав помоћне полиције, Управа полиције, Министарства унутрашњих
послова Републике Србије,
Др *Владимир Урошевић*, послови сузбијања електронског криминала у служби за борбу против
организованог криминала, Управа криминалистичке полиције, Министарства унутрашњих послова
Републике Србије,
Др *Наташа Радосављевић-Стевановић*, Национални криминалистичко-технички центар,
Министарства унутрашњих послова Републике Србије,
Др *Владимир Шебек*, Служба за криминалистичко-обавештајне послове и прикривене иследнике,
Одељење за криминалистичко-обавештајне послове, Управа криминалистичке полиције,
Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Др Божидар Оташевић

УРЕДНИК

Јасмина Владисављевић

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА

Милена Јовановић

ЛЕКТОР ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Весна Анђелић-Николенцић

АДРЕСА УРЕДНИШТВА:

Булевар Зорана Ђинђића 104

телефон: 011/3148-734, 3148-739

телефакс: 011/3148-749

e-mail: upobr@mup.gov.rs

ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ ТРИ ПУТА ГОДИШЊЕ

ТИРАЖ: 1000 примерака

ШТАМПА: Занатска задруга „Универзал“ Чачак

Ул. Браће Глишића бр. 7

PDF верзија часописа доступна је на адресама:

<http://www.mup.gov.rs/>

<http://prezentacije.mup.gov.rs/upravaobrazovanje/bezbednost.html>

САДРЖАЈ

ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ РАДОВИ

Др Владимир М. Цветковић Проф. др Бобан Милојковић	5	Утицај демографских фактора на ниво информисаности грађана о надлежностима полиције у природним катастрофама
Владимир Ранђеловић	32	Адаптивна стимулација – нова метода за психофизиолошко испитивање и детекцију лажи
Мр Милена Јовановић Др Наташа Радосављевић-Стевановић	74	Хероин – од лека до злоупотребе
Др Саша Марковић	109	Криминалистичка стратегија супростављања илегалном промету опојних дрога на локалном подручју

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАДОВИ

Проф. др Наташа Тањевић Доцент др Марко Шпилер	131	Кључни ризици за корупцију у јавним набавкама и противмере у правном оквиру Републике Србије
Prof. dr Azra Adžajlić-Dedović, profesorica Viktimologije Željko Topić, Mг.sc. Kriminologije	151	Žrtva – svjedok: pomoć, podrška i zaštita
Наташа Марковић	169	Упоредни и историјски поглед на принципе стицања и престанка држављанства
Марија Вујовић, спец. крим.	186	Забрана дечијег рада у регионалним међународним инструментима
Катарина Јонев,	206	Сајбер тероризам и употреба сајбер простора у терористичке сврхе
Дипл. инг. Драган Вељковић	223	Tekst mining и модел векторског простора у функцији класификације безбедоносно нтересантних блогова
Золтан Имре	243	

CONTENTS

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPERS

Vladimir M. Cvetković, PhD Prof. Boban Milojković, PhD	5	The influence of demographic factors on the level of citizen awareness of police responsibilities in natural disasters
Vladimir Ranđelović Adaptive Stimulation	32	New method for psychophysiological interrogation and lie detection
Milena Jovanović, MA Nataša Radosavljević-Stevanović, PhD	74	Heroin – from drug to abuse
Saša Marković, PhD	109	Criminalistic strategy for countering illegal trafficking in narcotic drugs in a local community

REVIEW PAPERS

Prof. Nataša Tanjević, PhD Assistant Prof. Marko Špriler, PhD	131	Key Risks for Corruption in Public Procurement and Countermeasures in the Legal Framework of the Republic of Serbia
Prof. Azra Adžajlić-Dedović, PhD Željko Topić, MA	151	Crime Victims as Witnesses and Criminal Justice in Bosnia and Herzegovina – Rights and Protection
Nataša Marković	169	Comparative and Historical Review of the Principles of Acquisition and Termination of Citizenship
Marija Vujović	186	The prohibition of using child labor within <i>international and regional legal instruments</i>
Katarina Jonev	206	Cyber Terrorism and the Use of the Internet for Terrorist Purposes
Dragan Veljković	223	Text mining and the model of vector space in the function of classification of blogs interesting for security reasons
Zoltan Imre	243	

Др Саша МАРКОВИЋ*

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

UDK – 351.746.7 (497.11)

Оригинални научни рад

Примљен: 28.7.2016.

Ревизија: 13.9.2016.

Ревизија: 24.10.2016.

Датум прихватања: 03.11.2016.

Криминалистичка стратегија супротстављања илегалном промету опојних дрога на локалном подручју¹

***Апстракт:** Злоупотреба опојних дрога и психотропних супстанци представља једну од најтежих глобалних претњи за чије сузбијање су заинтересоване све демократске земље света. Из тог разлога, спречавање илегалног промета опојних дрога мора бити један од стратешких циљева криминалне политике сваке уређене државе. Илегалан промет опојних дрога доноси велику финансијску добит особама која се баве криминалном делатношћу, и огромну штету држави, како материјалну тако и нематеријалну. Друштво издваја огромна средства на трошкове лечења зависника од опојних дрога, долази до повећаног морталитета младих, део новца зарађеног трговином наркотицима се користи за даље криминалне активности (тероризам, организовани криминал), а део убацује у легалне финансијске токове. Зависници од опојних дрога су најчешћи извршиоци кривичних дела из области имовинског криминалитета, док је проценат кривичних дела велики и у области насилничког криминалитета. Чести су и оружани обрачуни између нарко-картела, а илегалан промет опојних*

* Истраживач-сарадник, Институт за криминолошко-социолошка истраживања, sasamarkovic975@gmail.com

¹ Рад је резултат истраживања на пројекту *Криминалитет у Србији и инструменти државне реакције*, који финансира и реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду, циклус научних истраживања 2015-2019. година.

дрога је често повезан са илегалним прометом оружја. Због свега наведеног, да би се предузеле превентивне акције на спречавању илегалног промета опојних дрога, потребно је успоставити тесну сарадњу полиције и локалне заједнице – применити концепт „community policing“, а на централном и локалном нивоу (локалном подручју) креирати криминалистичку стратегију у овој области криминалитета и спровести процес њене имплементације. Криминалистичка стратегија би требало да одговори на питање како се помоћу криминалистичких метода ефикасно супротставити овој врсти криминалитета. Процес имплементације криминалистичке стратегије захтева организационе промене које су усмерене ка остваривању циљева дефинисаних стратегијом. Кроз овај рад покушаћемо да дамо одговор на питање какав се ефекат на спречавање и сузбијање илегалног промета опојних дрога на локалном подручју – подручју једне полицијске управе у Србији – може постићи доношењем и имплементацијом криминалистичке стратегије и увођењем у српску полицију полицијско-обавештајног модела.

Кључне речи: стратегија, криминалистичка стратегија, полицијско-обавештајни модел, локална заједница, илегални промет, опојне дроге.

Увод

Пошто је Европска унија спознала да су злоупотребе у вези са опојним дрогама главне претње здрављу људи и безбедности друштва у ЕУ, и да у недопустивој мери утичу на друштвене и привредне структуре, квалитет живота појединаца и безбедност држава чланица, донета је политичка стратешка одлука да се поведе заједничка акција на спречавању и сузбијању ове криминалне делатности. Оквирна одлука Савета Европске уније 2004/757/PUP од 25. октобра 2004. године о утврђивању минималних одредаба везаних за елементе кривичних дела и санкција у подручју незаконите трговине дрогом² је донета у циљу једнообразног усклађивања кривичног законодавства у области сузбијања илегалног промета опојних дрога свих држава ЕУ и оних које су у

² Службени лист Европске уније, 19/Sv. 16, 11. 11. 2004.

процесу приступања.³ *Оквирном одлуком* су одређена минимална заједничка правила о дефиницији кривичних дела трговине дрогама и санкције, како би се избегли проблеми у сарадњи између правосудних органа и органа за извршење закона у државама чланицама због чињенице да наведено казнено дело или казнена дела нису кажњива према законима државе молитељице и замољене државе.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика (КЗ) из 2009. године унете су одредбе (члан 57, став 2) по којима се казна не може ублажити за поједина кривична дела, чиме ублажавање казне престаје да буде општи институт. Наиме, законодавац је одузео могућност суду да приликом одлучивања о висини казне – одмеравању казне, иде испод посебног законског минимума предвиђеног за поједина кривична дела обухваћена овим чланом закона (чиме се изједначава кажњавање за покушано и довршено кривично дело, не уважава битно смањена урачунљивост итд.). Недозвољена производња и стављање у промет опојних дрога је једно од кривичних дела на које се односи ова одредба КЗ, при чему је исте године прописана минимална казна затвора од три године за основни облик.

Криминалистичка стратегија представља реакцију на стратегију преступника. Другим речима, криминалистичка стратегија подразумева противстратегијско деловање усмерено на учиниоце кривичних дела. Криминалистичка стратегија и стратегија

³ *Оквирна одлука* предвиђа да би санкције предвиђене у државама чланицама требало да буду учинковите, пропорционалне и одвраћајуће и требало би укључивати затворске казне. За утврђивање висине санкција требало би узети у обзир стварне елементе као што су количине и врста дроге која је предмет трговине, и да ли је кривично дело учињено у оквиру криминалне организације. Државама чланицама је допуштено да предвиде могућност ублажавања санкција ако је учинилац кривичног дела надлежним телима доставио вредне информације. Свака држава чланица може предузети потребне мере како би осигурала да се санкције могу смањити ако учинилац кривичног дела прекине кривичне радње у вези са незаконитом трговином дрогама и прекурсорима, и пружи управним или правосудним телима информације које иначе не би могли добити, помажући им да: спрече или ублаже учинке кривичног дела; идентификују или приведу друге учиниоце кривичних дела, пронађу доказе, или спрече даље вршење кривичних дела.

криминалаца представљају две стране једног новчића и једна без друге не могу (Dvoršek, 2001:44).

Према нашем мишљењу, седам година је сасвим довољан период после којег би могли да утврдимо до каквих резултата је довела оваква државна стратешка одлука у сузбијању илегалног промета опојних дрога. Наиме, ако извршимо увид у статистичке податке, утврдићемо да данас имамо велики број случајева да нарко-дилери буду осуђени у кратком временском периоду за држање различитих опојних дрога (кокаин, хероин, амфетамин, марихуана и сл.) ради сопствене употребе (Марковић, 2016а). Поставља се питање да ли полиција и органи кривичног поступка чине довољно да докажу недозвољену продају опојних дрога? Кроз овај рад покушаћемо да прикажемо какву криминалистичку стратегију у свом раду примењује полиција на локалном подручју како би омогућила јавном тужилаштву да са више успеха докаже кривично дело недозвољеног промета опојних дрога, односно да окривљени за чињење овог кривичног дела буду и правоснажно осуђени на законом прописану казну.

Криминалистичка стратегија, проблемски оријентисана полиција и полицијско-обавештајни модел у светлу новог Закона о полицији (ЗП)

У последњој деценији је у оквиру Савета Европе и Уједињених нација донето неколико значајних међународних докумената којима се препоручује државама и њиховим полицијама да уведу у свој рад стратешку анализу појединих форми криминала и имплементирају у полицијску праксу стратешке облике рада и контроле криминала (Симоновић, 2011:8). Министарство унутрашњих послова у сврху организовања послова и стварања услова за рад у МУП-у, сагласно делокругу и надлежностима, између осталог спроводи и прати реализацију стратешких аката, израђује програм и план рада Министарства и редовно, једном годишње, обавештава јавност о његовом спровођењу (ЗП: чл. 11). Дирекција полиције, између осталог, израђује стратешку процену јавне безбедности и доноси стратешки план Полиције (ЗП: чл. 24). Послови полицијске управе, између осталог, су да израђује оперативну

процену јавне безбедности и доноси оперативни план полицијске управе (ЗП: чл. 25).

Тренутно се ради на изради *Приручника полицијско-обавештајног модела* (ППОМ). Нацрт ППОМ предвиђа да ће се послови руковођења и управљања организовати на три нивоа: централном, регионалном и локалном. На централном нивоу, који обухвата надлежност полиције на целој територији Републике Србије, успостављене су *Стратешка група за руковођење и управљање* (СГ) Дирекције полиције и *Оперативна група за руковођење и управљање* Управе криминалистичке полиције (ОГ УКП). На регионалном нивоу, који обухвата подручје полицијске управе, успостављене су *Оперативне групе за руковођење и управљање полицијске управе* (ОГ ПУ). На локалном нивоу, који обухвата подручје полицијске станице, успостављене су *Оперативне групе за руковођење и управљање полицијске станице* за које је процењена потреба за њихово успостављање (ОГ ПС) (Нацрт ППОМ, 2015:16). Сврха стратешког нивоа руковођења и управљања је непосредна и отворена сарадња и комуникација са кључним заинтересованим странама у процесу супротстављања криминалитету (Влада, тужилаштва, судови, грађани, међународне полицијске институције, жртве криминала и др.), дефинисање приоритета и стратегије супротстављања криминалитету, издвајање потребних финансија и других ресурса и стално побољшање квалитета рада полиције у супротстављању криминалитету (Нацрт ППОМ, 2015:17). Један од метода обједињавања свих елемената стратегије, тј. валидних и релевантних фактора који утичу на доношење одговарајућег стратешког модела понашања или пословања јесте стратешко планирање. *Стратешко планирање је процес којим се може обезбедити системско и интегрално оцењивање и повезивање свих фактора који су утицали и који ће утицати на будуће пословање организације и посебно да се на основу тога донесе и имплементира оптимална стратегија* (Нацрт ППОМ, 2015:20).

Полиција се не бави само сузбијањем криминала, већ и контролом границе, заштитом јавног реда и мира, контролом саобраћаја, где је такође потребно да пројектује ефикасан глобалан концепт полицијског рада. Концепт полицијске стратегије је много шири него концепт криминалистичке стратегије, која се састоји само од полицијског рада у сузбијању криминала (Dvoršek,

2001:46). Безбедносна стратегија је још шири појам од полицијске стратегије, и она поставља циљеве безбедносне политике (Dvořek, 2001:47). Криминалистичка стратегија је један од алата за остваривање криминалне политике, која одређује циљеве криминалистичкој стратегији, или би бар требало да то чини. У већини случајева се већа пажња посвећује креирању стратегије него процесу њене имплементације. Наиме, уколико степен имплементације стратегије није на задовољавајућем нивоу, то може довести до нерационалности у коришћењу ресурса, пропуштених прилика за креирање промене, демотивације учесника процеса, проблема са дефинисањем приоритета у будућем раду и других штетних последица (Бошковић, 2014:154-155).

Превенција криминалитета има за циљ да утиче на смањење будућих криминалних догађаја. Концепт рада „Полиција у заједници“ законодавац промовише и кроз одредбе чл. 17 ЗП, при чему се упућује порука да је примарни циљ полиције боља сарадња са грађанима приликом обављања полицијских послова (Коларић, Марковић, 2016:191).

Стратегија полицијског деловања уз сарадњу локалне заједнице нуди низ обећавајућих предности: снижавање нивоа криминалитета и девијација; подизање квалитета живота припадника локалне заједнице; побољшање односа између полиције и те заједнице; стварање средине у којој ће активности полиције имати подршку; веће задовољство послом код полицијских службеника (Игњатовић, 2002:91).

Рад полиције у заједници темељи се на посвећености проблемски усмереном раду полиције (*Проблемски оријентисана полиција* – енг. *Problem Oriented Policing – POP*) и ослања се на „децентрализацију и преоријентацију патрола“, како би се олакшао већи контакт и дијалог између полиције и грађана (Skogan, Hartnett, 2005:428).

Касних седамдесетих година прошлог века ову оријентацију први је развио амерички теоретичар Голштајн (Goldstein Herman). Он је покушао да развије изразито системски приступ решавању проблема локалне заједнице и унапређењу полицијског функционисања. Смисао овог концепта је у идеји да полиција иде у сусрет проблемима и не чека да се они развију, већ да их решава у

сарадњи са грађанима и другим субјектима социјалне контроле (Goldstein, 1989:25).

Основна идеја је да проблемски приступ „*pro futuro*“ буде стандардни модел полицијског рада, присутан у пракси свих категорија полицијских службеника и да може да омогући бољу сарадњу са другим субјектима, посебно веће учешће и одговорност заједнице у заштити универзалних вредности (Cordner, 1998:52-55).

Грађани у локалној средини најпре приметите одређене појаве које могу указати на криминалну делатност. На пример, ако се у комшилук доселило нови грађанин а истовремено је дошло до наглог повећања броја непознатих особа млађих година које пролазе кроз то двориште или стамбену јединицу, честа присутност такси возила која их довозе и одвозе у ноћним сатима, то може да укаже на могућу трговину опојним дрогама. Ако је сарадња грађана и полиције на високом нивоу, такву појаву ће полиција анализирати, извршити даље прикупљање обавештења, успоставиће се криминалистичка контрола и, уколико се дође до позитивних информација, сузбиће се криминална активност пре него што се развије.

Концепт *Проблемски оријентисана полиција* и *Полицијско-обавештајни модел – ПОМ (Intelligence Led Policing – ILP)* су два савремена начина рада полиције на чију примену у раду полиције тежиште ставља нови ЗП. *ПОМ* представља начин управљања полицијским пословима заснован на криминалистичко-обавештајним информацијама, при чему је ЗП препознат као водећи начин поступања, исто као и у већини полиција Западне Европе и САД. Његово увођење је била препорука ЕУ у Поглављу 24. Ratcliffe⁴ дефинише *ILP* (ПОМ) као пословни модел и менаџерску филозофију где су анализа података и обавештајни подаци о криминалу најбитнији за објективно одлучивање у вези са смањењем криминала и проблема, поремећаја и превенција како кроз стратешко управљање, тако и кроз ефикасну примену стратегија које циљају озбиљне преступнике (Ratcliffe, 2008:89). Он представља идеалан модел за обављање полицијских послова који омогућава руководиоцима полиције да разумеју и предвиде ризике и претње по јавну безбедност (Flood, Gaspar, 2009:54). Циљ је да полиција буде

⁴ Jerry H. Ratcliffe

информисана о угрожености друштва појединим врстама криминалитета, како би се полицијски ресурси усмерили на њихово сузбијање (Ratcliffe, 2015:3).

Да би се контролисало стање безбедности на локалном подручју, мора се планирати предузимање одређених превентивних мера. Међутим, пре *плана* превенције (израде конкретних превентивних програма и критеријума за праћење њихове имплементације), мора се урадити *анализа* стварног криминалитета (стање и трендови кретања). Стратешка анализа је фокусирана на противника, усмерена је на учиниоце кривичних дела, њихове способности, знање, организацију, начин рада, средства (људска, материјална, финансијска) и механизме деловања. Потребно је затим утврдити *узроке и услове* који утичу на настанак и кретање криминалитета, а на основу добијених резултата направити *прогнозу* будућих криминалних понашања, како по врсти, тако и у целини. При томе морамо имати увид у расположиве полицијске снаге и њихове стварне могућности, као и реалне могућности других субјеката безбедности који ће бити обухваћени планом превенције.

Циљ увођења ПОМ је да се фиксним (непромењеним) материјалним ресурсима (буџетом) полицијска организација ефикасно усмери на сузбијање оних видова криминалитета који представљају претњу локалној заједници, односно друштву у целини. У процесу прикупљања информација полицијске организације треба да користе максимум расположивих ресурса. У том циљу прикупљање информација за криминалистичко-обавештајни процес не треба да буде искључиви мандат криминалистичко-обавештајних службеника, јер у супротном то може да представља проблем и доведе до тога да информације које би прикупили други службеници (међу којима ће сигурно бити и оних које имају кључну улогу у антикриминалном деловању) остану недокументоване, односно неискоришћене (Шебек, 2015:51-52). Потпуно изолована, сама за себе, криминалистичка обавештајна служба није у стању да решава, а још мање да реши проблеме сузбијања криминалитета (Крстић, 2008:6). „Управљање процесом сазнања представља „процес стварања, прикупљање и коришћење знања (Knowledge) за побољшање организационе перформансе“ (Collier, 2006:109). С обзиром на контекст и значење овог термина, додава-

њем организационе 'мудрости' (Wisdom), добија се процес који је изузетно вредан за било коју организацију, при чему *управљање сазнањем* треба да буде „интензивна активност“ за полицијске службенике у обавештајном окружењу јер је то од фундаменталног значаја за успех целе организације (Ratcliffe, 2008:98). Међутим, треба узети у обзир и сузбити тенденцију полицијске организације „да стави непропорционалан нагласак на „стицање“ уместо на „задржавање и коришћења знање““ (Collier, 2006:111).

Стратешке одлуке донете у циљу сузбијања илегалног промета опојних дрога

Имајући у виду распрострањеност злоупотреба опојних дрога у свету⁵ и тешке последице ове друштвено негативне појаве које погађају како грађане, тако и државу и друштво у целини, не чуди што се наш законодавац, не улазећи у овом моменту у сврсисходност појачане репресије и оправданост дерогирања једног општег института, одлучио 2009. године на увођење одредбе члана 57, став 2 у КЗС. Дилема је пут којим је законодавац хтео да оствари своју замисао, а то је појачано сузбијање злоупотребе опојних дрога (Марковић, 2015а: 446). Самим тим што је ово кривично дело сврстано у групу дела за које се казна не може ублажити, а минимална запрећена затворска казна за основни облик је три године, стављено је до знања свим друштвеним субјектима и појединцима да је држава донела стратешку одлуку да стане на пут свима који се баве овим криминалним „бизнисом“. Међутим, тешко се може наћи објашњење зашто је законодавац 2009. године забранио ублажавање казне за тежи облик кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога када је дело учињено од стране групе (ст. 3), а није за најтежи када је дело учињено од стране организоване криминалне групе (ст. 4) (Стојановић, Коларић, 2012:17).

Једна од примедби изречена на рачун института забране ублажења казне је да се у својству окривљених често налазе раније неосуђивани млади људи, чије личне прилике и друге околности

⁵ Према извештајима организације Уједињених нација, у свету има 230 милиона корисника опојних дрога (UNODC, *World Drug report*, Vienna, 2012, стр. 3).

сти указују да би у одсуству забране прописане у одредби члана 57, ст. 2 КЗС, биле изрицане казне затвора у краћем трајању од законом прописаног минимума. Посматрано са становишта специјалне превенције, у циљу спречавања поврата, дужина боравка у затвору, посебно код младих, први пут осуђиваних, може да утиче на њихово будуће понашање. На пример, код члана 246 КЗ јавило се пуно проблема у пракси у ситуацијама када се ради о малим количинама опојне дроге или о тзв. лаким дрогама, јер је оцењено да је превисока казна од минимум три године затвора у случају држања ради продаје нпр. једног цоинта (Коларић, 2014:502). Међутим, треба имати у виду да се 95% особа које полиција ухапси за ову врсту кривичних дела дужи временски период бави илегалном трговином наркотицима. Након неког периода бављења криминалном активношћу буду стављени под полицијску опсервацију, али сва прикупљена обавештења и материјали о њиховој криминалној делатности не могу бити одмах преточени у доказе. Из тих разлога, не могу се *apriori* прихватити наведене критике које се често износе у теорији и стручној јавности.⁶ Скоро је незамисливо да учинилац ове врсте кривичних дела буде ухапшен приликом прве продаје опојних дрога. Чак и да се деси такав случај, он може открити од кога је набавио дрогу и самим тим стиче могућност да буде ослобођен од казне.

У ранијем периоду (до измена КЗ 2009) запређена минимална казна за ово кривично дело је била две године, при чему је суд учиниоцима често изрицао казну испод посебног минимума (када се код њих пронађе мања количина наркотика, ако нису претхоно осуђивани и сл.). Пратећи судску казнену политику многи наркодилери су се прилагођавали и водили рачуна о томе да чешће, али у мањим количинама, врше промет (продају) опојних дрога, јер уколико се код неког пронађе мања количина опојне дроге, а јавни тужилац докаже оптужбу за ово кривично дело (често то није случај, па учинилац буде осуђен само за држање), постојала је велика шанса да им се изрекне блажа казна од минимално прописане (испод две године затвора). Стратегија државе, тј. одговор на такво стање, предузета у циљу ефикаснијег сузбијања промета

⁶ Многи истакнути научни радници који се баве кривичноправном теоријом критикују ове одредбе *Кривичног законика* (Стојановић, Ђорђевић, Коларић, Делић итд.).

опојних дрога, је била измена КЗ, подизање минимално запрећене казне затвора и забрана ублажавања казне. Наиме, пошто извршна и законодавна власт на други начин нису могле утицати на **блугу судску казнену политику**, тј. трећу грану власти – судску власт, посегли су за јединим могућим решењем – изменама КЗ.

Улога полиције у откривању и доказивању илегалног промета опојних дрога на локалном подручју

Проактиван приступ је тежиште ПОМ у супротстављању криминалитету, а самим тим и илегалном промету опојних дрога. Проактивност овог модела заснива се на студиозној анализи и процени стања криминалних активности у трговини наркотицима на одређеном подручју, идентификованим ризицима и претњама, као и трендовима у будућем периоду. Процена и предвиђање будућег вршења кривичних дела из ове области представљају основ полицијским руководиоцима за доношење ефективних одлука и спровођење ефикасних оперативних полицијских мера и радњи, којима се битно смањује могућност за криминалне активности. То обезбеђује полицији да буде корак испред нарко дилера.

Улога полиције у систему сузбијања илегалног промета наркотика треба да буде таква да јавном тужилаштву прибави довољан број материјалних доказа који ће довести до осуђујуће правоснажне пресуде. Само подношење кривичне пријаве нема никаквог ефекта ако према осумњиченом на крају судског поступка буде донета ослобађајућа пресуда. Држава ће само имати штете јер ће поред стварно направљених трошкова још морати окривљеном да исплати и трошкове за материјалну и нематеријалну штету.

Да би дошли до закључка какву криминалистичку стратегију полиција треба да предузме у решавању проблема сузбијања илегалног промета опојних дрога, урадићемо најпре анализу тренутног стања у овој области на једном локалном подручју. У табели је представљена казнена политика Вишег суда у Ваљевоу у периоду 2010-2014. за кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246, ст 1 и ст. 3 КЗ.

	Оптужнице	Бр. лиц	Правн. пресуде	Бр. лиц	Казна до 3 г. + условне осуде	Казна од 3 г. и преко	Ослобођ. од каз.	Осл. од оптужбе + одб. оптужби	Васп. мере
246 ст 1	64	92	39	56	10 + 1	36	3	2+1	3
246 ст 3	5	11	2	2	-----	-----	2	-----	-----
246 ст 5	----	-----	3	3	-----	-----	3	-----	-----
246 а	----	-----	13	13	10 + 3	-----	-----	-----	-----
Укупно:	69	103	57	74	21 + 4	36	5	3	3

Табела 1 – Казнена политика Вишег суда у Ваљевоу, у периоду 2010-2014.

Из ове табеле можемо закључити да је највећи број осуђених за кривично дело 246, став 1 на казну затвора у границама између посебног законског минимума и максимума (од 56 правоснажно осуђених, чак 36 је осуђено на казну затвора преко три године). Томе је несумњиво допринела и одредба КЗС којом се забрањује ублажавање казне. Пет лица је оглашено кривим и ослобођено казне, од којих три у складу са чланом 246, став 5, а два лица у складу са чланом 31 КЗ. Против једног лица је одбачена оптужба, а два су правоснажно ослобођена оптужбе. Три лица су у тренутку извршења дела били млађи пунолетници па су им изречене васпитне мере. Пошто је један број оптужби у овом временском периоду подигнут на основу кривичних пријава полиције поднетих пре измена КЗС 2009. године, на учиниоце је примењен блажи закон. То је један од разлога што је за 11 лица изречена казна затвора испод посебног законског минимума.

Из табеле видимо да је у периоду 2010-2014. од 64 оптужбе подигнуте због оправдане сумње да је 92 лица учинило кривично дело из члана 246, став 1, Виши суд у Ваљевоу донео 13 пресуда којима је окривљене (13) огласио кривим за извршење лакшег кривичног дела из члана 246а (илегално држање опојних дрога). Ако узмемо у обзир да се ради о великом броју пресуда за ово кривично дело, чак 20% или 1/5, а којима је преквалификована оптужница јавног тужиоца, оправдано се може поставити питање: да ли јавни тужилац доноси погрешне одлуке приликом оптужења или суд на овај начин избегава примену члана 57, став 2 КЗ, односно избегава законску одредбу о забрани ублажавања посебног минимума запрећене казне? Да би то утврдили, урадили смо анализу свих 13 пресуда.

На основу анализираних пресуда, када би заузимали став које материјалне доказе је потребно прикупити да би били испуњени елементи бића кривичног дела „Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога“ из члана 246, ст. 1, не бисмо могли да дођемо до јединственог становишта.

У једној од пресуда се наводи да је потребно да се докаже продаја без обзира на пронађену количину опојних дрога, јер у случају *in dubio pro reo* суд је дужан да пресуди у корист оптуженог; у другој, ако постоји купац, мора да се докаже да му је окривљени продао опојну дрогу, зато што је уствари окривљени од нарко-дилера уместо тог лица купио опојну дрогу и само му предао купљену робу уз новчану надокнаду???. у трећој, оптужени му није продао опојну дрогу квотер – количину од 0,25 грама хероина, већ му је омогућио да се послужи и ужива; у четвртој, поседовање 600 грама марихуане и признање да је део од 250 грама који је пронађен у пет кеса купљен у Новом Саду на „Егзиту“ није довољан материјални доказ да се докаже намера продаје, због тога што се то може сматрати мањом количином намењеном за личну употребу (окривљени утרוши за једно кување чаја 30 грама марихуане, а кува чај ради конзумирања и релаксације); у петој, одузет 31 грам опојне дроге хероин је спакован у једну кесу, што указује да је за сопствену употребу, а општепозната је чињеница да се хероин продаје у пакетићима од исецканих ПВЦ кесица, прецизно одмерене количине, а 31 грам се сматра мањом количином јер окривљени конзумира дневно до 2 грама, има пребивалиште у Ваљеву а купује опојну дрогу у Београду и има финансијске могућности за куповину те количине (није пронађена ни вагица за прецизно мерење, нити прибор за паковање?); (Марковић, 2016а: 134-135) у шестој пресуди – то што је спакована опојна дрога амфетамин масе 8,45 грама у 13 кесица не мора да указује да је спремљена за продају, већ је то само индиција, а то што станује у Ваљеву а купује у Лајковцу где је јефтинија, а има финансијску могућност да купује у тој количини за дужи период (месец дана), указује да је то мала количина; у седмој пресуди где је окривљени признао да је купио дрогу у једном паковању и касније је сам размеравао у мање пакетиће, па је пронађена приликом претреса и електронска вагица за прецизно мерење, таква радња не указује, према мишљењу суда, да постоји намера продаје; у осмој – пронађена количина

од 10 грама хероина, према наводу суда, објективно не би могла бити „мала“, али с обзиром да конзумира дневно 1-2 грама, то довољно да подмири његове потребе за 7-10 дана, па није логично да оптужени иде сваки други дан у Београд да купује количину од 1-2 грама, да је логична одбрана оптуженог да је цена за количину од 10 грама коју је купио нижа и јефтинија у односу на мање количине; у деветој пресуди ни ранија осуђиваност за продају опојне дроге (окривљени тек изашао из затвора где је издржавао казну од три године), као ни пронађених 13 пакетића амфетамина у количини од 15 грама код истог приликом претреса не представљају околност која указује на извршење кривичног дела 246, став 1 (Марковић, 2015:227).

Мишљења смо да различити ставови суда доводе до огромних потешкоћа у раду полиције. Наиме, полиција на основу судске праксе усмерава свој рад и прикупља доказе за које сматра да ће бити довољни јавном тужилаштву и суду за доношење осуђујуће пресуде. На основу овако заузетих ставова судске праксе у анализираним пресудама, полиција тешко може да на адекватан начин усмери свој рад на прикупљању доказа ради кривичног гоњења лица која се баве неовлашћеном продајом опојних дрога.

Да би побољшали ефикасност у сузбијању илегалног промета опојних дрога, а након спроведене анализе, руководство Полицијске управе Ваљево је променило криминалистичке методе рада. Полицијски службеници који непосредно раде на терену су усмерени да пре хапшења осумњичених обавезно докажу продају, тј. илегални промет. Наиме, установљено је да суду за доказивање намере продаје није довољно да полиција пронађе условно већу количину опојне дроге, размерену у више пакетића и прибор за мерење. Самим тим, поступање полиције се све више базира на претходном довођењу и евентуалном хапшењу купаца опојне дроге који су само корисници, а не и продавци (такви узимају количину до 1 грама за личну употребу), а онда се на основу њиховог сведочења (у присуству браниоца) и изузимања ДНК узорака са кесица дроге, предузимају оперативне мере и радње на хапшењу дилера који им продају опојну дрогу, без обзира хоће ли се код њих пронаћи опојна дрога у било којој количини. Идеално је да се, поред сведочења купаца, у претресу пронађе и опојна дрога и прибор за мерење. На тај начин се успешније гоне окривљени за кри-

вично дело 246, став 1 КЗ, него да им се нађе нпр. 1 кг марихуане или 100 грама хероина, јер суд у овом другом случају, ако нема купаца, увек може да заузме став да није доказана продаја и да је окривљени набавио опојну дрогу ради сопствених потреба у мало дужем периоду, те да је та количина са аспекта окривљеног „мала“, а у првом случају, ако је код једног или два корисника (конзумента) опојне дроге пронађен по „квотер“ хероина или цоинт марихуане на којима је нађен ДНК профил продавца – окривљеног, суд мора донети пресуду за неовлашћену продају опојне дроге.

Уместо закључка

Индивидуализација, односно правилно одмеравање казне представља својеврсни императив криминалне политике, имајући у виду да на тај начин кривично право врши своју улогу, а поверење грађана у рад правосудних органа у великој мери зависи од општег поимања правичности и сразмерности изречених казни (Бајовић, 2015:190). Међутим, правичност и сразмерност изречених казни за иста или слична кривична дела није иста у различитим друштвима, нити у истим друштвима у различитом времену. Ако анализирамо казнену политику у нашој држави током седамдесетих и осамдесетих година прошлог века и упоредимо је са садашњом, уочићемо огромну разлику. Мишљења смо да су извршна и законодавна власт, са изменама КЗ из 2009. године, покушале да утичу на судску власт, односно на казнену политику суда. Друго питање је да ли су успели, односно да ли је изабран најбољи начин за то. Према многим мишљењима, нечија намера да заостри казнену политику (у крајњој линији произлази да је то и намера законодавца јер је он тај који је усвојио ту норму и то, могло би се рећи, први пут 2009. године, а други пут 2012. када није прихватио предлог да се она брише) реализована је на погрешан начин (Коларић, 2015б:36). Поставља се питање да ли судови кажњавањем за члан 246а у предметима где су потврђене оптужбе за 246, став 1, траже начин да изрекну казну испод законски предвиђеног минимума.⁷

⁷ Шире о томе: Марковић, С., (2016а). *Проблеми у судској пракси у вези са утврђивањем појединих елемената бића кривичних дела из члана 246 и 246а Кри-*

Наиме, иако је законодавна казнена политика наше државе једна од најстрожијих у Европи, судска казнена политика је веома блага. То можемо видети на примерима других кривичних дела на која није примењен институт забране ублажења казне. На пример, из анализе свих предмета Вишег суда у Ваљеву који су вођени због извршења кривичног дела из члана 344а КЗ, у периоду 2010-2015. година, можемо закључити, ако узмемо у обзир да је 16 лица осуђено на условне осуде, а да је против 14 лица уз примену опортунитета одбачена кривична пријава и само једно лице је осуђено казном „кућног“ затвора, да је казнена политика суда блага (Марковић, 2016б:157). Морамо рећи да нам је, у веза са кажњавањем у периоду од 2007. до 2014. године на територији Србије, пажњу привукла релативно висока стопа примене условне осуде и код кривичног дела из члана 194 КЗС. Ова кривична санкција изречена је у 8.182 случаја што чини 67 одсто. У последње три године посматраног периода запазили смо да се број условних осуда повећава. Тако је 2012. године изречено 970 условних осуда, 2013. укупно 977 и 2014. 1.041 условна осуда. Када су у питању изречене кривичне санкције за кривично дело насиље у породици, судови у нашој земљи су изrekli 3.110 казни лишења слободе. Од тога највише краткотрајних казни затвора до шест месеци – 1.996 или 64% од укупног броја казни затвора. Најмање су заступљене казне затвора од три године и строжије (укупно 40). Новчана казна изречена је 689 пута (Марковић, 2016: 178). Уз оволики број условних осуда, али и дужину трајања кривичних поступака (просечно 3-5 година), доводи се у питање оправданост прописивања појединих дела у кривичном законодавству. Оптерећеност полиције кривичним пријавама је огромна, а ефекти рада, ако их меримо осуђујућим пресудама, слаби.

Такође, за наше поимање правичности и сразмерности изречених казни није проблем само екстремно блага казнена политика суда, већ и могућност примене опортунитета од стране јавног тужиоца и одбачај кривичне пријаве за кривична дела где је запрећена казна до пет година затвора. Опортунитет се из године у годину примењује све више. Уколико учине ново кривично дело,

вичног законика Србије, Међународни научни скуп „Дани Арчибалда Рајса“, Тематски зборник радова међународног значаја, КПА, Београд.

што је чест случај, ова лица су по полицијским мерилима повратници, али за суд нису. Ако уз то још наведемо да има чак и немисливих примера да суд одбије да потврди казну на коју су се јавни тужилац и окривљени споразумели, сматрајући да је казна сувише блага и не одговара правичном кажњавању окривљеног, то нам може дати потпуну слику нашег правосуђа. Наиме, према нашем поимању улоге странака у кривичном поступку, јавни тужилац би требало да тражи најстрожу предвиђену казну, бранилац окривљеног ослобађајућу или што блажу, а суд да одмери најправичнију и најсразмернију казну тежини и свим околностима учињеног кривичног дела. Међутим, на анализираном примеру установили смо да је суд одбио споразум јавног тужиоца и браниоца окривљеног којим је предложено да се окривљеном (који је претходно осуђиван за исто кривично дело) за кривично дело угрожавања безбедности јавног саобраћаја изрекне казна затвора у трајању од две године и четири месеца, уз образложење да предложена санкција не одговара тежини дела у коме је једно лице изгубило живот, а троје претрпело тешке телесне повреде, при чему су оштећени тражили да се споразум не прихвати.⁸ На ту одлуку суда жалили су се и бранилац окривљеног и јавни тужилац, али је суд одбио жалбе.⁹ Првостепеном пресудом окривљени је осуђен на четири године и шест месеци затвора. Жалбу су уложили браниоци окривљеног, али и јавни тужилац који је био незадовољан висином изречене казне (што је зачуђујуће јер је исти виши јавни тужилац претходно направио споразум на скоро упола блажу казну).¹⁰ Апелациони суд у Београду је преиначио пресуду и окривљеном изрекао казну затвора у трајању од четири године.¹¹

Забраном ублажавања казне и остављањем могућности да се окривљени ослободи од казне, а самим тим и да му се изрекне казна испод запређеног минимума, за кривично дело из члана 246, ст 1 и 3, ако открије од кога је набавио опојну дрогу, дата је могућност јавном тужилаштву, а индиректно и полицији, да врши надгледбу са оним окривљеним који пристане да открије друге учиниоце који се налазе на вишем хијерархијском степену у ланцу

⁸ Решење Вишег суда у Ваљеву, Спк. бр. 2/12 од 25. 2. 2013. године.

⁹ Решење Вишег суда у Ваљеву, Кв. 62/2013 од 12. 3. 2013. године.

¹⁰ Пресуда Вишег суда у Ваљеву, К. бр. 45/2012 од 18. 6. 2013. године.

¹¹ Пресуда Апелационог суда у Београду, Кж1 4404/13 од 20. 11. 2013. године.

илегалног промета наркотика. Тако је, на пример, суд прихватио споразум о признању кривичног дела 246, ст. 1 и 348, ст. 4 у вези са ставом 1, закључен између јавног тужиоца и првоокривљеног и споразум о признању кривичног дела 246, ст. 1, закључен између јавног тужиоца и другоокривљеног.¹² Првоокривљеном је изрекао јединствену казну од једне године „кућног затвора“, а другоокривљеном у трајању од осам месеци „кућног затвора“, уз примену електронског надзора. Разлог за доношења овакве пресуде био је тај што је другоокривљени открио да набавља опојну дрогу од првоокривљеног за даљу продају, а првоокривљени је открио треће лице, које није било предмет те истраге, да је од њега набавио 50 грама опојне дроге – амфетамина, коју је даље продавао. Треће лице је, у тренутку прављења споразума, већ било предмет друге јавнотужилачке истраге, јер га је полиција ухапсила због кривичног дела 246, ст. 1 и 348, ст. 1 (пронађено 15,5 гр амфетамина и муниција за пиштољ). Суд је, узимајући као доказ и пресуду Спк. бр. 1/15, осудио трећеокривљеног на јединствену казну затвора у трајању од три године и девет месеци.¹³

Мишљења смо да је потребно законски боље дефинисати основни облик овог кривичног дела, нарочито прецизирати колика је то „мања количина опојне дроге“, и када постоји „намера продаје“, како би полиција имала јасна мерила када прави криминалистичку стратегију сузбијања ове врсте кривичних дела.

Неспорно је да ће концепти „полиција у заједници“ и „проблемски оријентисана полиција“, када напокон доживе пуну примену у раду српске полиције, допринети већем приливу података и информација које ће бити употребљиве у оперативном раду, а применом „полицијско-обавештајног модела“ стећи ће се предуслови за повећање ефикасности и смањење материјалних трошкова потребних за рад полиције.

¹² Пресуда Вишег суда у Ваљеву, Спк. бр. 1/15 од 2. 3. 2015.

¹³ Пресуда Вишег суда у Ваљеву, К. бр. 18/15 од 14. 12. 2015. и Апелационог суда у Београду, Кж1 134/16 од 26. 4. 2016. године.

Литература

1. Бајовић, В. (2015). Одмеравање казне и споразум о признању кривичног дела. НБП, *Журнал за криминалистику и право*, 20(2): 179-195.
2. Бошковић, Г. (2014). *Организовани криминал*. Криминалистичко-полицијска академија, Београд.
3. Goldstein, H. (1989). *Improving Policing: A problem-Oriented Approach*. Crime and Delinquency, New York.
4. Dvoršek, A. (2001). *Kriminalistična strategija*. Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana.
5. Игњатовић, Ђ. (2002). *Стратегија полицијског деловања и превенција криминалитета*. У Зборник радова „Место и улога полиције у превенцији криминалитета“, Полицијска академија, Београд, стр. 89-101.
6. Коларић, Д. (2014). *Кривичноправни инструменти државне реакције на криминалитет и предстојеће измене у области кривичних санкција*. У Зборник радова „Оптужење и други кривичноправни инструменти државне реакције на криминалитете“, LIV Саветовање Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, Златибор, стр. 485-504.
7. Коларић, Д. (2015). *Концепцијске новине у Кривичном законик у Србије и адекватност државне реакције на криминалитет*, У Зборник радова „Суђење у разумном року и други кривичноправни инструменти адекватности државне реакције на криминалитет“, Златибор, стр. 9-38.
8. Коларић, Д., Марковић, С. (2016). Неке правно-политичке поставке новог Закона о полицији. *Српска политичка мисао*, 51(1): 169-197.
9. Крстић, О. (2008). Специфичности криминалистичко-обавештајне службе. НБП, *Журнал за криминалистику и право*, 12(2): 3-19.
10. Марковић, С. (2015). *Злоупотреба опојних дрога и институт (забране) ублажавања казне у пракси Вишег суда у Ваљеву*, У Зборник радова „Суђење у разумном року и други кривичноправни инструменти адекватности државне реакције на криминалитет“, Златибор, стр. 205-232.

11. Марковић, С. (2015а). *Криминалистичка и кривично-правна анализа кривичног дела недозвољене производње и стављања у промет опојних дрога*, У Зборник радова „Супротстављање савременим облицима криминалитета – анализа стања, европски стандарди и мере за унапређење“ Том 1, Криминалистичко-полицијска академија и Фондација „Ханс Зајдел“ у сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Србије, Београд, стр. 437-449.
12. Марковић, С. (2016). *Насиље у породици у судској пракси Републике Србије и Европског суда за људска права*, У Зборник радова „Европске интеграције и казнено законодавство (поглавље 23 – норма, пракса и мере хармонизације)“, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, LVI Саветовање Удружења, Златибор, стр. 157-181.
13. Марковић, С. (2016а). *Problems in court practice with determining certain elements of the offenses under the article 246 and 246a of the criminal code of Serbia*, У Зборник радова: „Дани Арчибалда Рајса“, Том 1, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, стр. 132-149,
14. Марковић, С. (2016б). Мера безбедности „Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама“ у пракси полиције и правосуђа. *НБП, Журнал за криминалистику и право*, 21(1): 133-161.
15. Ratcliffe, J. H. (2008). *Intelligence-led Policing*, Willan Publishing, Cullompton, Devon.
16. Ratcliffe, J. H. (2015). *Harm-focused policing*, Ideas in american policing, Number 19, Temple University, Police Foundation Staff, Philadelphia, Pennsylvania, 1-12. http://www.policefoundation.org/wp-content/uploads/2015/08/PF_ПАР_Ratcliffe_Harm_focused.pdf
17. Стојановић, З., Коларић, Д. (2012). Нова решења у Кривичном закону Републике Србије. *Безбедност*, 54(3): 7-33.
18. Skogan, W., Hartnett, S. (2005). *Community Policing in Chicago*. In Tim Newburn (Ed.), *Policing: Key Readings*. Cullompton: Willan, 428-441.
19. Flood, B., Gaspar, R. (2009). Strategic aspects of the UK National Intelligence Model, in: *Strategic Thinking in Criminal Intelligence*. Ratcliffe, J. H., (ed.), Sydney: Federation Press.

20. Cordner, G. (1998). *Community policing, elements and effec*, London: Alpert-Riquero, Community policing Conterporary Readings.
21. Collier, P., (2006). Policing and the Intelligent Application of Knowledge, *Public Money & Management*, 26(2): 109-116.
22. Шебек, В. (2015). Извори информација у криминалистичко-обавештајној делатности, *Безбедност*, 56(3): 49-71.
23. Симоновић, Б. (2011). Истраживање ставова припадника криминалистичке полиције МУП-а Републике Србије о стратешком приступу сузбијања криминала. *Безбедност*, 52(1): 5-28.

Criminalistic strategy for countering illegal trafficking in narcotic drugs in a local community

***Abstract:** Abuse of narcotic drugs and psychotropic substances represents one of the most serious global threats and therefore all democratic states in the world are interested in combating it. For this reason, prevention of illegal trafficking in narcotic drugs must be among strategic goals of crime policy of every country. Illegal trafficking in narcotic drugs brings great financial gain to persons involved in criminal activities, and great damage to the state, of both tangible and intangible nature. Society allocates vast amounts of money for medical expenses of treatment of drug addicts, mortality among young people increases, a part of money earned through trafficking in narcotic drugs is used for further criminal activities (terrorism, organized crime), and one part is placed into legal financial flows. Drug addicts are the most common perpetrators of property crimes, while their percentage is also high in violent crimes. There are frequently the cases of armed conflicts between the rival drug cartels, and illegal trafficking in narcotic drugs is often connected with illegal arms trafficking. Given all the above said, in order to undertake the actions aimed at prevention of illegal trafficking in narcotic drugs, it is necessary to establish a close cooperation between the police and a local community – apply the “community policing” concept, both on the central and local level (local area) create criminalistic strategy in relation to this type of crime and implement it. Criminalistic strategy should provide the answer to the*

question: How this type of crime could be efficiently combated by using criminalistics methods? The process of implementation of criminalistic strategy requires organizational changes aimed at achieving the goals defined by the strategy. In this paper, the authors will attempt to give the answer to the question: What effect on preventing and combating illegal trafficking in narcotic drugs in the local area – the territory of a regional police department in Serbia - can be achieved by the adoption and implementation of the criminalistic strategy and introduction of the Police Intelligence Model in the Serbian police?

Keywords: *strategy, criminalistic strategy, police intelligence model, local community, illegal trafficking, narcotic drugs.*